

MİLLÎ MÜCADELEDE DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ

Kurtuluş Savaşında Cepheleler

- Dünya savaşında pek çok cephede savaşan Osmanlı Devleti Mondros Ateşkesi ile savaştan çekilince ülkenin her bölgesinde düşman işgali görülmeye başladı.
- Yer yer işgallere karşı direnişler kendini gösterdi. Düzenli ordu kuruluncaya kadar Anadolu'da mücadele Kuvayı Milliye birlikleri tarafından yürütüldü.

DOĞU CEPHESİ

Açılma Nedeni:

- Doğu Anadolu'da Wilson ilkelerine bağlı olarak bir Ermeni devletinin kuruluşunu gerçekleştirmek.
- Mondros Ateşkes Anlaşmasının 24. Maddesine bağlı olarak bölgenin kendilerine ait olduğunu söyleyen Ermenilerin halka zulüm yapmaları.

Not: Ermeniler Tanzimat Fermanı ile diğer azınlıkları gibi haklar elde etmiş, Islahat Fermanı ile kilise ve okul açmışlar, Berlin Anlaşması ile Rusya ve İngiltere'nin desteğini almışlardır.

Ermeniler Birinci Dünya Savaşı'nda Ruslara Kafkas Cephesinde yardım ettiler. Birinci Dünya Savaşı Sırasında ordunun geçiş güzergahlarını tahrip edip yok ettikleri için Osmanlı Ordusu erzak sıkıntısı çekmiş ve sonrasında binlerce Osmanlı askerinin donmasına neden olmuştur.

- Sovyet Devrimi sırasında Gürcistan ve Ermenistan devletleri kuruldu.

- Sevr Antlaşması ile Ermeniler devlet kurmaya kalkışınca 1920'de Kazım Karabekir Ermenilerin isyanını bastırması üzerine Ermeniler barış istediler.

Gümrü Anlaşması (3 Aralık 1920)

Buna göre;

- Kars ve dolayları B.M.M.'ne bırakılır.
- Ermeniler Sevr barış anlaşmasını geçersiz sayarlar.
- Bu anlaşma ile Ermeni sorunu çözüldü. Doğu sınırının güvenliği sağlandı.
- Buradaki birlikler ve ayrıca silah araç ve gereçleri batıya kaydırıldı.
- Halkın B.M.M.'ye olan güveni arttı. Gümrü anlaması ile B.M.M. ilk kez tanındı.
- İlk siyasi ve askeri zafer elde edilmiş oldu.
- Ermeniler Sevr Antlaşması'nı tanımamaları Doğu Anadolu Bölgesindeki amaç ve isteklerinden vazgeçtiler.
- Ermenistan BMM Hükûmetinin varlığını tanıyan ilk devlet olsa da bu anlaşmadan üç gün sonra Sovyetler Erivan'a girerek Ermenistan Devleti'ne son verdi.
- Erivan bölgesinde Sovyetlere bağlı Ermeni Cumhuriyeti kuruldu.
- Gümrü Antlaşması, doğu sınırının belirlenmesine katkıda bulundu.
- Sovyet Rusya 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars antlaşmalarıyla Gümrü Antlaşmasındaki şartlar aynan kabul edildi.

GÜNEY CEPHESİ

- Mondros Ateşkes Anlaşmasının uygulanması sırasında Güney Cephesi oluştu.
- Bu cephede Fransız ve Ermenilerle mücadele edildi. Adana, Antep, Maraş ve Urfa'da Fransızlara karşı güçlü direniş başlatılmıştır.

Not: Bu cephe savaşlarında Şahin Bey, Sütçü İmam gibi mücahitler etkili oldu. Antep'e "Gazi"; Maraş'a "Kahraman", Urfa'ya ise "şanlı" unvanları verilmiştir. Burada verilen mücadeleler Sakarya Savaşı sonunda Fransızlarla yapılan Ankara Anlaşması ile sona erdi. Suriye sınırı bugünkü Hatay dışında büyük ölçüde belirlenmiştir.

DÜZENLİ ORDUNUN KURULMASI

- Kuvayı Millîye şefleri bağımsız hareket ettiği için diğer direniş güçleriyle birliklik sağlanamıyordu.
- İhtiyaçlarını halktan karşılayan bu birlikler bazen adaletsiz davranışlar sergileyebiliyordu.
- Meclis, 12 Temmuz 1920'de toplanarak bir düzenli ordunun kurulmasına karar verdi.
- Bunu gerçekleştirmek için de Kuvayı Millîye 'de bulunan yetenekli milislerin düzenli askerî birliklerin kadrolarına geçirilmesi ve halktan savaşacak yaşta olanların ise askere alınması sağlandı.
- Kasım 1920'de ikiye bölünerek Batı Cephesi'nden yeni bir taktik uyguladı.
- Batı Cephesi'nin kuzey bölgesine Albay İsmet Bey (İnönü) Bey, güney bölgesine ise Albay Refet Bey (Bele) komutan olarak atandı.
- Fevzi Paşa Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı görevlerine atandı.
- Batı Cephesi Kumandanlığından alınan Ali Fuat Cebesoy ise Moskova Büyükelçisi olarak Rusya'ya gönderildi.

I. İnönü Muharebesi (6-10 Ocak 1921)

Nedenleri:

- Çerkez Ethem'in ayaklanmasından Yunanlıların yararlanmak istemeleri,
 - Yunanlıların Ankara'yı almak ve B.M.M.'nin dağıtmak istemeleri,
 - Türk ordusunun toparlanma ve yeniden teşkilatlanmasının engellenmesi isteği,
 - Daha önce İzmir ve Bursa'yı ele geçiren Yunanlıların Eskişehir'i de alarak Anadolu'da önemli bir stratejik noktayı ele geçirmek istemeleri
- Yunanlılar bu amaçlarına ulaşmak için 6 Ocak 1921'de saldırıya geçtiler.

Sonuçları:

- 6 Ocak'ta başlayan Yunan ileri harekâtı 10 Ocak'ta duruldu.
- Halkın savaşma gücü ve B.M.M. desteği arttı.
- Yunanlılar ilk kez Anadolu'da düzenli bir ordu ile karşılaştı ve büyük zayıflatlar vererek geri çekildi.
- Böylece Kuvayı Seyyare'nin kaldırılması ve düzenli ordunun kuruluşu kesinleşti.
- Askere alma işleri hızlandı.
- İsmet İnönü generalliğe yükseldi.
- Düşman kuvvetler arasında görüş farkları belirdi.
- * **Teşkilat-ı Esasiye** kanunu kabul edildi.
- * **Londra Konferansı** toplandı.
- * **Afganistan'la dostluk anlaşması** imzalandı (1 Mart 1921).
- * **İstiklal Marşı kabul edildi** (12 Mart 1921).
- * **Moskova Antlaşması imzalandı** (16 Mart 1921).

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun Kabulü (20 Ocak 1921)

- 20 Ocak 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunuyla Türkiye Devleti'nin **ilk anayasası** düzenlenmiş ve "**Teşkilat-ı Esasiye**" adıyla kabul edilmiştir. **Teşkilat-ı Esasiye** kurucu bir anayasa olarak kabul edilmiştir.
- Devletin resmî ismi 3 ve 10. Maddelere göre "**Türkiye**" olarak belirlenirken bu anayasadan önce "Büyük Millet Meclisi" ismiyle anılan Meclis "**Türkiye Büyük Millet Meclisi**" şeklinde yeniden adlandırılmış ve böylelikle Meclise resmîyet kazandırılmıştır.

İstiklal Marşı'nın Kabulü (12 Mart 1921):

- Mehmet Akif Bey Ankara'daki Taceddin Dergâhında yazdığı ve Türk ordusuna ithaf ettiği şiirini yarışmaya gönderdi.
- Türk ordusuna hitap edilen bu şiir Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 Mart 1921 tarihli oturumunda kabul edildi.
- Mecliste İstiklal Marşı'nı okuyan ilk kişi **Hamdullah Suphi Bey** oldu.

- İstiklal Marşı daha sonra Osman Zeki Üngör tarafından bestelendi.

Londra Konferansı (23 Şubat- 12 Mart 1921):

- İnönü Savaşı'nın kazanılması uluslararası alanda büyük yankı uyandırdı. İtilaf Devletleri Londra'da bir konferans düzenleyerek yapacakları ufak değişikliklerle Sevr Antlaşması'nı, BMM'ne kabul ettirmeyi planlıyordu.
- Konferansta bir uzlaşma sağlanamadı ve konferans bir sonuç alınmadan dağıldı.
- Londra Konferansı ile Türk milleti, Millî Mücadeleyi ve haklı davasını Avrupa devletlerine duyurdu.
- Ayrıca bu konferansta İtilaf Devletleri arasındaki fikir ayrılığı iyice derinleşti.

Türk-Afgan Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

Tarafların amacı:

- BMM Hükûmetini tanıtmak,
- Karşılıklı olarak yardımlaşmayı sağlamak,

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

Tarafların amacı:

- İki ülke arasındaki siyasi ve askerî ilişkileri başlatmak, karşılıklı olarak tanınmak,
- Sovyet Rusya, BMM Hükûmetini tanıyan ilk Batılı devlet olmuştur.

II. İnönü Muharebesi (23 Mart-1 Nisan 1921)

Nedenleri:

- Londra Konferansından bir sonuç alınamaması ve Türk tarafının konferansı terk etmesi,
- Sevr anlaşmasının kabul edilmesini hızlandırmak arzusu ile itilaf devletlerinin Yunanistan'ı harekete geçirerek kıskırtmaları,
- Yunanlıların I. İnönü'deki kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,
- Yunanlıların Ankara'yı alarak B.M.M.'yi dağıtmak isteği,
- Yunanlıların Pontus Rumlara yardım isteği

Sonuçları:

- Yunan ordusu yenildi.
- Türk Halkının B.M.M. 'ye inancı arttı.
- Mustafa Kemal "**siz orada yalnız düşmanı, değil, milletin makus tarihini yendiniz.**" sözü ile İsmet İnönü'ye moral desteği verdi.
- Fransızlar görüşmeler yapmak için Ankara'ya temsilci gönderdi.
- İzmir'in Yunanlılara bırakılmasına kızan ve Türk halkının mücadele azmini anlayan İtalyanlar Anadolu'dan çekilmeye başladılar (5 Temmuz 1921).

Eskişehir Kütahya Savaşları (10-24 Temmuz 1921)

Nedenleri:

Yunanlıların;

- I ve II. İnönü savaşlarında kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,
- Türk ordusunun toparlanmasını sağlamadan yeni bir saldırı ile yok etmek istemeleri,
- Batılı devletlere savaş güçlerini gösterip, desteklerinin devamını sağlamak istemeleri,
- II. İnönü savaşında ulaşamadıkları amaçları gerçekleştirmek istemeleri.

Sonuçları:

- 10 Temmuz'da başlayan bu saldırılar sonunda Afyon, Kütahya, Eskişehir ve Bilecik gibi önemli stratejik yerler elden çıktı.
- Türk ordusu fazla kayıp vermeden geri çekildi.
- Yunanlılar Sakarya Nehrinin batısına kadar ilerlediler.
- B.M.M."nde değişik görüşler ve kargaşalar baş gösterdi.
- Türk ordusunun Sakarya nehrinin doğusuna geçirilmesiyle;
- Zaman kazanmak

- Ordunun eksiklerini tamamlamak
- Düşmanı tanımadığı bir alana çekmek amaçlanmıştır.

Maarif (Eğitim) Kongresi (16-21 Temmuz 1921)

Mustafa Kemal Paşa bir yandan cephede düşmanla savaşırken bir yandan da eğitimle ilgili çalışmalar yapıyordu. 15 Temmuz 1921'de, Ankara'da Maarif Kongresi düzenlenerek eğitimin sorunları, okul ve öğretmenlerin durumları tartışıldı ve problemlere çözümler arandı.

Eskişehir-Kütahya Savaşları'nın olduğu bir zamanda eğitim kongresinin düzenlenmesi oldukça önemli bir gelişmeydi. Mustafa Kemal Paşa kongrenin açılış konuşmasında kongrenin "ilim ve irfan kongresi" olduğunu belirterek sözlerine başladı. Öğretmenlerin kalkınma ve aydınlanmadaki önemine ve üstlenecekleri vazifeye değindi.

Mustafa Kemal Paşa'ya Başkomutanlık Yetkisinin Verilmesi

(5 Ağustos 1921)

Yunan ordularını yenebilmek ve işgalleri önleyebilmek için kararların ve tedbirlerin acilen alınması gerekiyordu. BMM'de başlayan gizli oturumlarda Mustafa Kemal Paşa'ya verilecek olan Başkomutanlık yetkisi tartışıldı. Çoğunluğun kabulüyle 5 Ağustos 1921'de Mustafa Kemal Paşa, Başkomutan olarak 3 ay süreyle yetkilendirildi.

Tekalif-i Milliye Kararları (Milli Vergi) (7-8 Ağustos 1921)

- Millî Mücadelenin başarıya ulaşması mevcut durumunun düzelmesi, ordunun silah cephane vb. ihtiyaçlarının karşılanmasında idi.
- B.M.M.'nin yeterli mali gücü yoktu. Bu sebeple topyekûn mücadele için "...her evden ordunun ihtiyacı için bir kat çamaşır, bir çift çorap... vb" ihtiyaçlar üç gün içinde komisyonlara teslim edilmesi ile ilgili kararlar yayımlandı.
- Her il ve beldede komisyonlar kuruldu.

Sakarya Meydan Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921)

Nedenleri:

- Türk ordusunun önemli yerleri kaybetmesi ve ordusunun Sakarya'nın doğusunda beklemesi,
- Yunanlıların Türk ordusuna son darbeyi vurmak istemesi,
- Ankara'yı alma, Sevr'i kabul ettirme, Pontuslara yardım, Batılı devletlerin desteğini sürdürmeyi Yunanlıların istemesi.

Sonuçları:

- 10 Eylül günü başlayıp 22 gün süren savaşla Türk ordusunun II. Viyana bozgunundan beri devam eden geri çekilişi, taarruza dönüştü.
- Yunanlılar batıya doğru çekilmeye başladılar, Taarruzdan savunmaya geçtiler.
- Başkomutan sıfatı ile Mustafa Kemal en ileri hatlarda savaşmış, ordunun savaş gücünü arttırmıştır.
- "**Hattı müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır**" emrini veren M. Kemal vatanın topyekûn savunulmasını istemiştir. Savaşlarda yeni bir taktiktir.
- Halkın morali ve B.M.M.'ye olan güveni arttı.
- Yunanlılara itilaf devletlerinin güveni sarsıldı.
- İtilaf devletleri arası anlaşmazlıklar arttı.
- *Mustafa Kemal'e "**Mareşallik**" ve "**Gazilik**" unvanları verildi (19 Eylül 1921).
- ***Kars anlaşması** yapıldı (13 Ekim 1921).
- * Fransa ile **Ankara anlaşması** imzalandı (20 Ekim 1921).
- Savaş paralosu "**ya istiklal ya ölüm**" dür.
- Ukrayna ile anlaşma yaptı.

Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verilmesi:

- Zaferin ardından TBMM 19 Eylül 1921'de toplanarak bir kanun hazırladı.

• Bu kanunla Türk milletinin bir şükranı olarak Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verildi. Bu zaferin ardından uluslararası siyasi başarılar da devam etti.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

• Sovyet Rusya'yla yapılan Kars Antlaşması (13 Ekim 1921) ile Ardahan Türkiye'de, Batum ise Gürcistan'da kalmak şartıyla doğu sınırlarımız belirlenmiş oldu.

Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

- Yine Sakarya Zaferi'nden sonra 20 Ekim 1921'de Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalanarak Hatay hariç güney sınırlarımız belirlendi. Böylelikle Güney Cephesi kapanmış oldu. Burada bulunan mevcut Türk birlikleri Batı Cephesi'ne gizlice Batı Cephesine kaydırıldı.

BÜYÜK TAARRUZ

VE

BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBELERİ

(26 AĞUSTOS-9 Eylül 1922)

Neden:

- Yunan ordusunu yurttan atmak,
- Misak-ı Milli sınırları içinde bulunan düşmanı uzaklaştırarak bağımsız bir Türk devleti kurmak,
- İtilaf Devletlerini kesin bir barış antlaşması öncesinde savaş gücü bakımından sıkıştırmak ve üstünlüğü ele geçirmek.

Sonuçları:

- Sakarya savaşı öncesi yapılan ateşkes antlaşmaları ile zaman kazanan Türk ordusu eksiklerini tamamladı ve Kütahya-Eskişehir sınırına yerleşmeye çalışan Yunan kuvvetlerine karşı kesin taarruzu kazanmak için M. Kemal önderliğinde saldırıya geçti. Ama öncesinde M. Kemal'in yetkileri 4. Kez uzatıldı.
- Hedef "**Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, iler!**" oldu.
- Yunan ordusu Anadolu'dan çekilmeye başladı. 9 Eylül'de İzmir'in kurtuluşu ile, Yunanlılar Anadolu'dan atıldı (18 Eylül 1922).
- 11 Eylül'de Bursa alındı.
- Türk ordusu kesin bir başarı elde etti.
- Dumlupınar Muharebelerinde önemli başarılar elde edildi.
- Türk ordusu itilaf devletlerini ateşkes mecbur ettiler.

Not: Bu savaşta, Kocatepe, Anıttepe Dumlupınar, Aslıhanlar mücadeleleri Mohaç 'tan sonraki düşmanın imha edildiği en önemli cepheler olmuştur.

Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922)

- Büyük Taarruz Zaferi'nin ardından Türk ordusu İstanbul ve boğazlar bölgesine ilerlemeye başladı.
- İngiltere, savaştan çekilen müttefikleri Fransa ve İtalya'nın aksine savaşa devam edebilmek için sömürgelerinden yardım istedi.
- Ancak bu yardım çağrılarına hiçbir şekilde destek bulamadı. Ayrıca Sovyet Rusya'nın, savaşın devam etmesi hâlinde Türkiye'nin yanında olacağını açıklaması, İngiltere'nin antlaşmaya yaklaşmasında etkili oldu.
- Mudanya Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Refet Paşa (Bele) Doğu Trakya'yı teslim almak üzere harekete geçti.
- İstanbul'da sevgi ve coşkuyla karşılandı (19 Ekim 1922).
- Mudanya Ateşkes Antlaşması askerî zaferleri noktalayan siyasi bir başarı oldu. İngiltere TBMM'yi resmen tanımak zorunda kaldı.
- Böylelikle Doğu Trakya ve İstanbul sınırlarımıza katıldı. Bu arada İstanbul'da büyük coşku gösterileri oldu, padişah ve İstanbul hükümeti protesto edildi. Padişah Vahidettin korkuya kapılarak İngiltere'den sığınma talebinde bulundu.

Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

- Mudanya Ateşkes Antlaşması esnasında, taraflar arasında kesin bir barışın sağlanması için İsviçre'nin Lozan şehrinde görüşmelerin başlaması gerektiğine dair karar birliğine varılmıştı.
- Bu durumun ardından İtilaf Devletleri, TBMM Hükümetini İsviçre'nin Lozan kentine davet ederek barış konferansının başlamasını istedi.
- Lozan Barış Antlaşması'nın Türk tarihinde ayrı bir yeri ve önemi vardır.

Lozan antlaşmasında alınan kararlara göre:

- Sevr Antlaşması ortadan kaldırılmış ve yeni kurulan Türk Devleti uluslararası alanda resmen tanınmıştır.
- Böylelikle Türkiye'nin bağımsızlığını ve egemenliğini sınırlandıracak bütün tehditler etkisiz hâle getirilmiştir.
- Misak-ı Milli sınırları büyük oranda gerçekleştirildi,
- Anadolu'daki Türk varlığı devam ettirilmişti.

Lozan Antlaşması önemi nedir?

- Lozan Antlaşması ile maddeleri oldukça maddeleri ağır olan Sevr Antlaşması geçersiz sayıldı.
- Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı İmparatorluğu'ndan geriye kalan tüm haklarından feragat etti ve karşılığında Müttefik Devletler, Türkiye Cumhuriyeti egemenliğini resmi olarak tanıdı.

Lozan Antlaşması neden imzalandı?

Büyük Taarruz'un başarıyla sonuçlanması karşısında İtilaf devletleri antlaşma teklifinde bulundular. Mustafa Kemal Paşa antlaşma Anadolu toprakları için değil ancak Trakya toprakları için olur. Rusya ise eğer bir antlaşma sağlanmazsa Türkiye ile birlikte savaşa katılacağını söylemesi üzerine İtilaf devletleri antlaşmayı kabul ettiler. Antlaşma İsviçre Lozan kasabasında olduğu için bu isim verildi.

Yunan askeri birliklerinin Anadolu topraklarından çekilmesiyle beraber Mustafa Kemal Atatürk önderliğindeki Ankara merkezli Türk Ulusal Hareketi hükümeti, Osmanlı İmparatorluğu tarafından imzalanan 1920 tarihli Sevr Antlaşması'nın dayattığı toprak kayıplarına karşı çıktı.

Lozan Antlaşması sayesinde Doğu Anadolu, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin toprağı sayıldı.

LOZAN ANTLAŞMASI'NDA GÖRÜŞÜLEN KONULAR:

1. Türkiye sınırları;

Güney Sınırı:

Lozan Antlaşması kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye sınırı 20 Ekim 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'na göre belirlendi.

Hatay; 1939 yılında bölge halkının yaptığı referandumun sonucunda Türkiye'ye katıldı.

Yunanistan sınırı, Mudanya Ateşkes Antlaşması'na göre belirlendi ve Meriç Irmağı Türkiye ve Yunanistan'ı ayıran sınır olarak kabul edildi.

İran sınırı, Kasr-ı Şirin Antlaşması esas alınarak belirlendi.

Bulgaristan sınırı, 1913 tarihli İstanbul Antlaşması esas alınarak belirlendi.

Irak sınırı, İngiltere ile anlaşmaya varılarak çizildi. (Musul) Ege Denizi'nde ise Gökçeada, Bozcaada ve Tavşan Adası Türkiye'ye bırakıldı.

Diğer tüm adalar Yunanistan'a verildi. On İki Adalar ise İtalya'ya bırakıldı.

İkinci Dünya Savaşı sonrası İtalya bu adalardan çekilince Yunanistan bu adalara yerleşti.

Diğer tüm adalar Yunanistan'a verildi. On İki Adalar ise İtalya'ya bırakıldı.

İkinci Dünya Savaşı sonrası İtalya bu adalardan çekilince Yunanistan bu adalara yerleşti.

2) Boğazlar meselesi:

• Boğazlar Türkiye'nin başkanlığındaki uluslar arası bir komisyon tarafından yönetilecek.

Boğazların her iki tarafında bulunan 15-20 km'lik bölge, askeri faaliyetlerden tamamen arındırılacak.

Ticaret gemileri Boğazlardan barış zamanında serbest faydalanma hakkı elde edecek, savaş gemilerinin geçişi ise sınırlandırılacak. Boğazlara yapılacak olası saldırılara karşı gereken önlemleri Milletler Cemiyeti alacak.

3. Osmanlı Devleti borçları

- Osmanlı Devleti'nin 1854 yılından beri aldığı borçlar ödenemeyecek durumdaydı.
- TBMM heyeti, Osmanlı Devleti'nden kalan borçları ödemeyi kabul etti.

4. Savaş tazminatı

- Yunanistan'ın Türkiye'ye savaş tazminatı ödemesi kararlaştırıldı.
- Fakat ekonomik olarak zorda olan Yunanistan'ın bu borcu ödeyemeyeceğine kanaat getirildi ve Karaağaç ve çevresi tazminat olarak Türkiye'ye bırakıldı.

5. Azınlıkların durumu

Lozan Antlaşması kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan azınlıkların tümü, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sayıldı. Böylece azınlıklara verilen ayrıcalıklar kaldırıldı ve yabancı devletlerin iç işlere karışmasının önüne geçildi.

Azınlıklar konusunda alınan kararlara göre.

- Türkiye'de yaşayan Rumlar ve Yunanistan'da yaşayan Türkler yer değiştirdi.
- Nüfus mübadelesine İstanbul ve Batı Trakya'da yaşayan azınlıklar dahil edilmedi.

6. Kapitülasyonlar

- Lozan Antlaşması kapsamında TBMM heyetinin de kararlılığıyla yabancı devletlere tanınan tüm ayrıcalıklar sona erdi.
- Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren tüm ticari kuruluşların Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uyması zorunlu hale geldi.

7. Patrikhane

Ortodoks mezhebinin din merkezi kurumu İstanbul'daydı. Siyasi faaliyet yapılması yasaklandı ve İstanbul din merkezi olarak korundu.

8. Yabancı okullar

Lozan Antlaşması, yabancı okulların Türkiye yasalarına uyması şartı getirdi. Yabancı okullarda dini ve siyasi eğitim yasaklandı.

Lozan Antlaşması'nın sonuçları (Önemi) nelerdir?

- Lozan Antlaşması sayesinde Türkiye Cumhuriyeti resmi olarak İtilaf Devletleri tarafından tanındı.
- Sevr Antlaşması feshedildi.
- Kapitülasyonlar tamamen kaldırıldı.
- Türkiye'nin verdiği bağımsızlık mücadelesi çok sayıda ulusa ilham kaynağı oldu.
- Rum ve Ermeni iddiaları sonlandı.
- Batılı devletlerle ilişkiler yumuşadı ve inkılaplara zemin hazırlandı.
- Kürdistan'ın kurulmasının önüne geçildi.
- Barış sağlandı.

• Lozan Antlaşması'nda lehimize sonuçlanan konular:

Lozan Antlaşması'nda başarı elde ettiğimiz konular savaş tazminatı, kapitülasyonların kaldırılması, azınlıklar meselesi, İstanbul'un itilaf devletlerinden temizlenmesi, boğazlar ve daha sonra Türkiye'ye katılan Hatay konularındır.

- **Lozan Antlaşması'nda aleyhimize sonuçlanan konular**

Lozan Antlaşması'nda Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması, On İki Ada'nın kaybedilmesi, Osmanlı Devleti'nin borçlarının ödenmesi ve patrikhanenin İstanbul'da kalması konuları aleyhimize Olan şartlar içermiştir.

*. Atatürk'ün savaştığı cepheleer:

- Kafkas cephesi
- Çanakkale cephesi
- Suriye Filistin cephesi
- Büyük taarruz cephesi

*. **31 Mart ayaklanması hangi nedenle çıkmıştır.**

Meşrutiyet ilan edilince, mevcut yönetime yanı meşrutiyete karşı çıkmış bir ayaklanmadır.

*. **Osmanlı Devleti'nin yıkılmaktan kurtarmak için ortaya atılan fikir akımları:**

- Osmanlılık
- Türkçülük
- İslamcılık
- Batıcılık
- Ademi Merkeziyetçilik

* İtilaf devletleri Batı Anadolu'da İzmir'in Yunanlılara verilmesi üzerine kendi aralarında anlaşmazlığa sürükledi. Bu durum İtalya'nın küsmesine ve II. Dünya savaşı'nda İste Almanya ile ittifak yapılmasına neden oldu.

- I. Dünya Savaşı'nın özel ve genel nedenleri

- Milli Cemiyetlerin özellikleri

- Milli Cemiyetler hangileridir

- Milli varlığa zararlı Cemiyetler hangileridir.

7. Kuva-i Milliye'nin tanımı ve genel özellikleri

8. Mustafa Kemal'in Samsun'a gönderilmesinde hangi görevleri yerine getirmek için gönderilmiştir.

Kurtuluş savaşının amacı, gerekçesi ve yöntemi Amasya Genelgesinde dile getirilmiştir. Halk Milli Mücadeleye davet edilmiştir.

Mustafa Kemal Hangi olaydan sonra görevinden istifa etmiştir? Amasya Genelgesinden sonra.

9. Milli sınırlar içerisinde vatan bir bütündür parçalanamaz. (Misak-ı Milli'ye temel teşkil etmiş)

• İşgallere karşı topyekün savunmaya geçilecektir. Manda ve himaye il defa reddedilmiştir.

10 Temsil heyeti'nin ilk siyasi başarısı; Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin istifası olmuştur.

11. Mustafa Kemal hangi rütbe ile Anadolu'ya gönderildi?

9. Ordu Müfettişi olarak 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Samsun'a gönderildi

Kurtuluş Savaşı'nın Başlangıcı olarak:

19 Mayıs 1919 Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcı kabul edilmektedir.

*Amasya Genelgesinin Önemi:

İlk kez millet egemenliğine dayalı bur yönetim kurulacağından bahsedilmiştir.

- Halk milli mücadeleye davet edilmiştir.

*Havza Genelgesi:

İtilaf Devletleri: İngiltere, Fransa, Rusya

İttifak Devletleri: Almanya, Avusturya-Macaristan İmp., İtalya

Savaşın asıl nedeni; İngiltere'nin başını çektiği bir gruplaşma karşısında Almanya'nın yarattığı gerilimdir.

Sömürgecilik (Hammade arayışı), Silahlanma, milliyetçilik,

ÖRNEK TEST SORULARI ÇÖZÜMÜ:

1. Amasya Genelgesi'nin aşağıdaki maddelerinden hangisi ile millet egemenliği ilkesinden söz edilmiştir?

- A) Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- B) Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
- C) Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
- D) Ulusal örgütler hiçbir şekilde dağıtılmayacaktır.
- E) Güvenli bir yer olan Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır.

Doğru Cevabı siz yazın: ..

2. Osmanlı Mebuslar Meclisi tarafından onaylanan Misakımillî'de; "Her devlet gibi bizim de tam bağımsızlığa ve serbestliğe ihtiyacımız vardır. Bu yaşamamızın ve geleceğimizin esasıdır, bu nedenle siyasî, adli ve mali gelişmemizi önleyecek sınırlamalara karşıyız." denilmiştir.

Bu karar ile aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Kapitülasyonların kaldırılması
- B) Savaş durumuna son verilmesi
- C) Çağın teknolojisinin takip edilmesi
- D) Türk ülkesinin sınırlarının çizilmesi
- E) Azınlık haklarında eşitliğin gözetilmesi

Doğru Cevabı siz yazın: .

3. Mustafa Kemal Atatürk'ün Milli Mücadele yıllarında "milli irade" kavramını kullanmaya özen göstermesi ve TBMM'nin "Hakimiyet milletindir." ilkesiyle hareket etmesiyle ulaşılmak istenen temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşgalleri engellemek için güçlü bir devletin himayesine girme fikrini kabul ettirmek
- B) Milletin egemenliğine dayalı bağımsız bir devlet kurma fikrini yaygınlaştırmak
- C) Savaş bitinceye kadar milletin padişaha bağlılığını arttırmak
- D) İtilaf devletlerini oyalamak
- E) "Mill irade" kavramını başarıya ulaşmak için bir araç olarak kullanmak

Doğru Cevabı siz bulun: ..

4. Milli Mücadele'nin başlangıcında, işgallere karşı Batı ve Güneydoğu Anadolu'da Kuvayımiliye adı verilen silahlı direniş birlikleri oluşturulurken, Doğu Anadolu'da bu tür bir gelişme görülmemiştir.

Bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuvayımiliye'nin başarılı olacağına inanılmaması
- B) Halkın padişahın kendilerini kurtaracağına inanmaları
- C) Direniş için yeterli maddi kaynaklarının olmaması
- D) Bölgede düzenli ordu birliklerinin bulunması
- E) Ağır kış şartlarının düşmanı yıldıracağını düşünmeleri

Doğru Cevabı siz bulun: ./

5. Ermeni sorununun ortaya çıkmasında İngiltere ve Rusya önemli rol oynamıştır. Rusya, kurulacak bir Ermenistan ile güneye, Akdeniz'e ulaşmayı planlarken İngiltere ise bağımsız bir Ermenistan kurarak Rusya'nın Akdeniz'e ulaşmasını engellemek istiyordu.

Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisi- ne ulaşılabilir?

- A) Yabancı devletler, Ermenileri kendi çıkarları için kullanmak istemiştir.
- B) Rusya ve İngiltere, iç ve dış işlerinde bağımsız bir Ermeni Devleti istemiştir.
- C) Rusya ile İngiltere'nin çıkarları birbiriyle örtüşmüştür.
- D) Ermeni sorununun ortaya çıkmasında iç etkenler daha etkili olmuştur.
- E) Ermeni sorunu Rusya'nın savaştan çekilmesi ile sona ermiştir.

Doğru Cevabı siz bulun: .

6. Aşağıdakilerden hangisi, Fransızların Güney Cephesi'nde başarısızlığa uğradığına bir kanıt olarak gösterilemez?

- A) Maraş ve Urfa'nın halk tarafından kurtarılması
- B) Fransızların Misakımillî'yi tanınması
- C) İşgal ettiği yerleri Ankara Antlaşması ile boşaltması
- D) Ermenilerle iş birliği yapması
- E) TBMM'yi resmen tanınması

Doğru Cevabı siz bulun: ./